

Universiteti AAB

Lenda: Teknologjia elektronike Komerçiale (E-commerce)

Ligjerata 2

Ky material eshte draft fillestar dhe si i tille mund te kete gabime eventuale

Vërejtje: Përdorimi i paautorizuar i kësaj ligjërate do te mbrohet me ligj

Cka eshte E-Commerce?

- *E-commerce është një term gjeneral për një lloj të biznesit, ose transaksioneve komerciale që përfshin transferin e informatave neper internet*
- *E-Commerce përfshin lloje të ndryshme të bizneseve, prej sajteve të shitjes me pakice, si amazon.com, deri të sajtet e ankandeve dhe të muzikës si eBay ose MP3.com*

Cka eshte E-Commerce Cont'd?

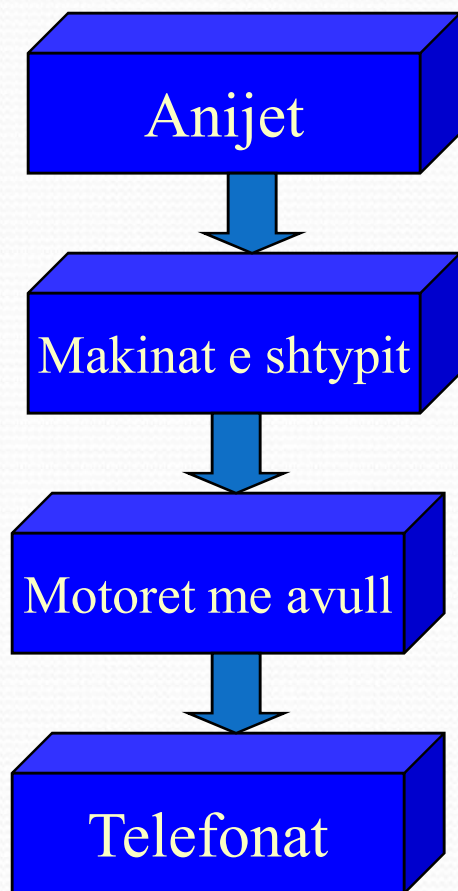
- *E commerce është koncept i cili përdor komunikimet elektronike per te kryer nje biznes te caktuar.*
- *E commerce është një menyre që kompanitë të krijojnë dhe te operojnë me bizneset e tyre në një mënyrë të re dhe efikase*
- *Me thelbësisht, EC përfaqëson realizimin digjital (ne krahasim me atë ne letër), transaksionet komerciale ndërmjet bizneseve, ndërmjet bizneseve dhe konsumatoreve te tyre, ose ndërmjet qeverise dhe qytetareve.*

Cka eshte E-Commerce Cont'd?

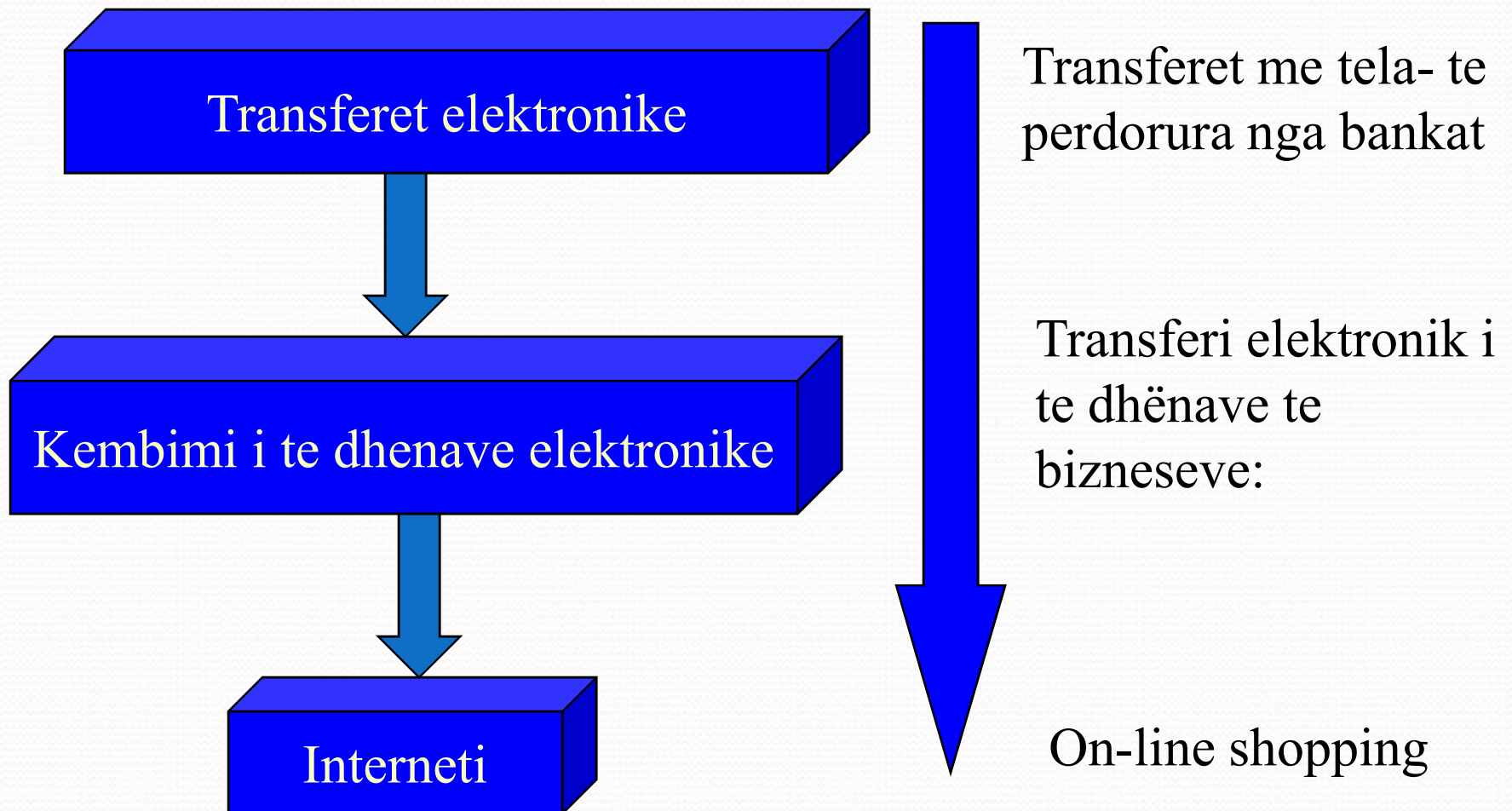
- Si perfundim, e-commerce eshte:
 - Perdorimi i komunikimeve elektronike per te bere biznes
 - Ne menyre specifike, transferi i informatave (transaksioneve) permes Internetit
- Disa njerez e perdorin termin E-businness (EB) për t'iu referuar te gjitha katogorive te EC
 - P.sh. IBM e definon EB si:
 - *Transformim te proceseve kyce te bizneseve permes perdorimit te teknologjise*

Prej tregtise tradicionale deri tek EC

Rruget per tregeti
ndermjet bleresit dhe
shitesit. Mijera vite me
pare

Prej tregtise tradicionale deri tek EC

Proceset e biznesit te përshtatura për lloje te caktuara te EC

- E-commerce

- Blerja/shitja e librave dhe CD-ve, shërbimet e udhëtimit, investimet dhe shërbimet e sigurimit
- Ofrimi online i softuerit
- Ndjekja (tracking) online e një dërgesë

Proceset e biznesit te përshtatura për lloje te caktuara te EC

- Kombinimi i EC dhe tregtisë tradicionale
 - Blerja/shitja e automobilave dhe patundshmërive (p.sh bëhen hulumtime online dhe mandej duhet te behet blerja prej tregtarit)

Përparësitë e EC?

- Rritet shitja, ulet kostoja
 - EC lejon që bizneset e vogla të kenë konsumatore global
- Ofron mundësi të shumta për blerësit
- Rritet shpejtesia dhe saktësia e këmbimit të informatave, kështu reduktohet edhe kostoja.

Përparësitë e EC?

- Një biznes mund të kryejë transaksione 24 ore në ditë.
- Produktet digjitale mund të ofrojnë menjëherë
- Produktet dhe shërbimet janë në dispozicion edhe në zonat e largëta, p.sh. mësimi në largësi (remote learning)

Mangësitë e EC?

- Nevojiten investime të mëdha kapitale për të filluar me EC
- Vështirësi në integrimin e DB-ve aktuale dhe sistemeve procesuese të transaksioneve në zgjidhjet EC
- Pengesat legale dhe kulturore
 - Transmetimi i informatave të kredit karteles
 - Rezistenca e disa konsumatoreve për të ndryshuar
 - Legjislacioni për EC nuk është i zhvilluar si duhet dhe shpesh është i paqarte

Definicione te rendesishme

- Electronic Commerce (EC) është procesi i blerjes, shitjes, këmbimit të produkteve, shërbimeve, edhe/ose informatave me ndihmën e rrjeteve kompjuterike, duke përfshirë këtu edhe Internetin
- Infrastruktura e EC është mjedis kompjuterik në rrjetë në selinë e kompanisë, shtëpi dhe qeveri
- E-Business përshkruan definimin më të zgjeruar të EC. Përfshin shërbimet e klientit si dhe veprimet ndërbiznesore. Shpeshherë përdoret si sinonim i EC.

E-Commerce dhe E-Business

- ***E-Commerce***: përkrahet nga teknologjia e Informacionit, posaçërisht nga Interneti.
- ***E-Business***: nje definicion me i gjere se E-Commerce, qe gjithashtu perfshin edhe transaksionet jo financiare (non financiar)
 - Blerja dhe shitja e mallrave dhe sherbimeve
 - Sherbimi i klienteve
 - Bashkepunimi me partneret e bizneseve
 - Kryerja e transaksioneve elektronike brenda nje organizate

Pse duhet ti kushtohet rendesi EC ?

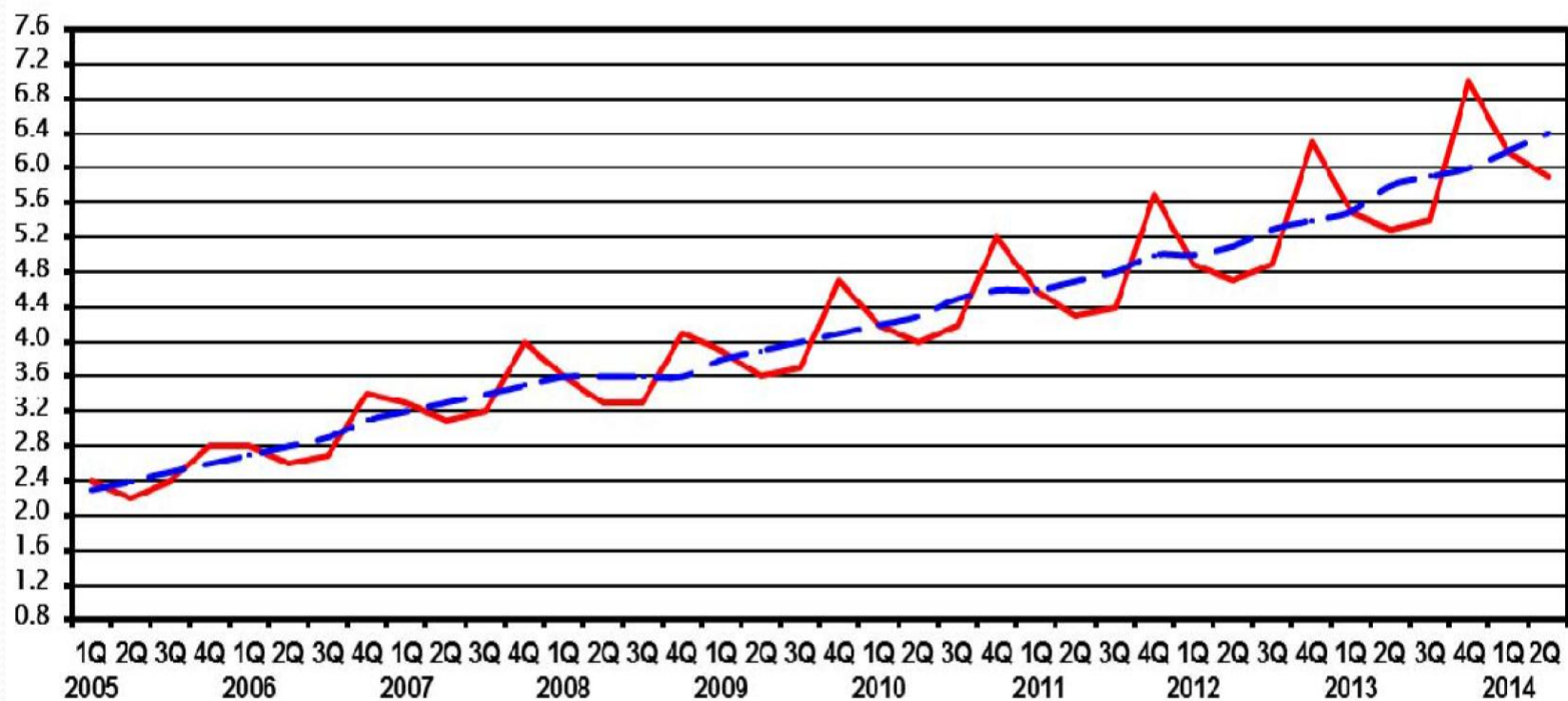
- Gjithnjë e me tepër përdoruesit (konsumatorët) janë duke e përdorur teknologjinë brez-gjere (broadband) dhe atë mobile për qasje në internet
- Interneti gjithnjë e me tepër po ndryshon.
- Me fjale të tjera, tregu është duke u rritur dhe duke u ndryshuar vazhdimisht.

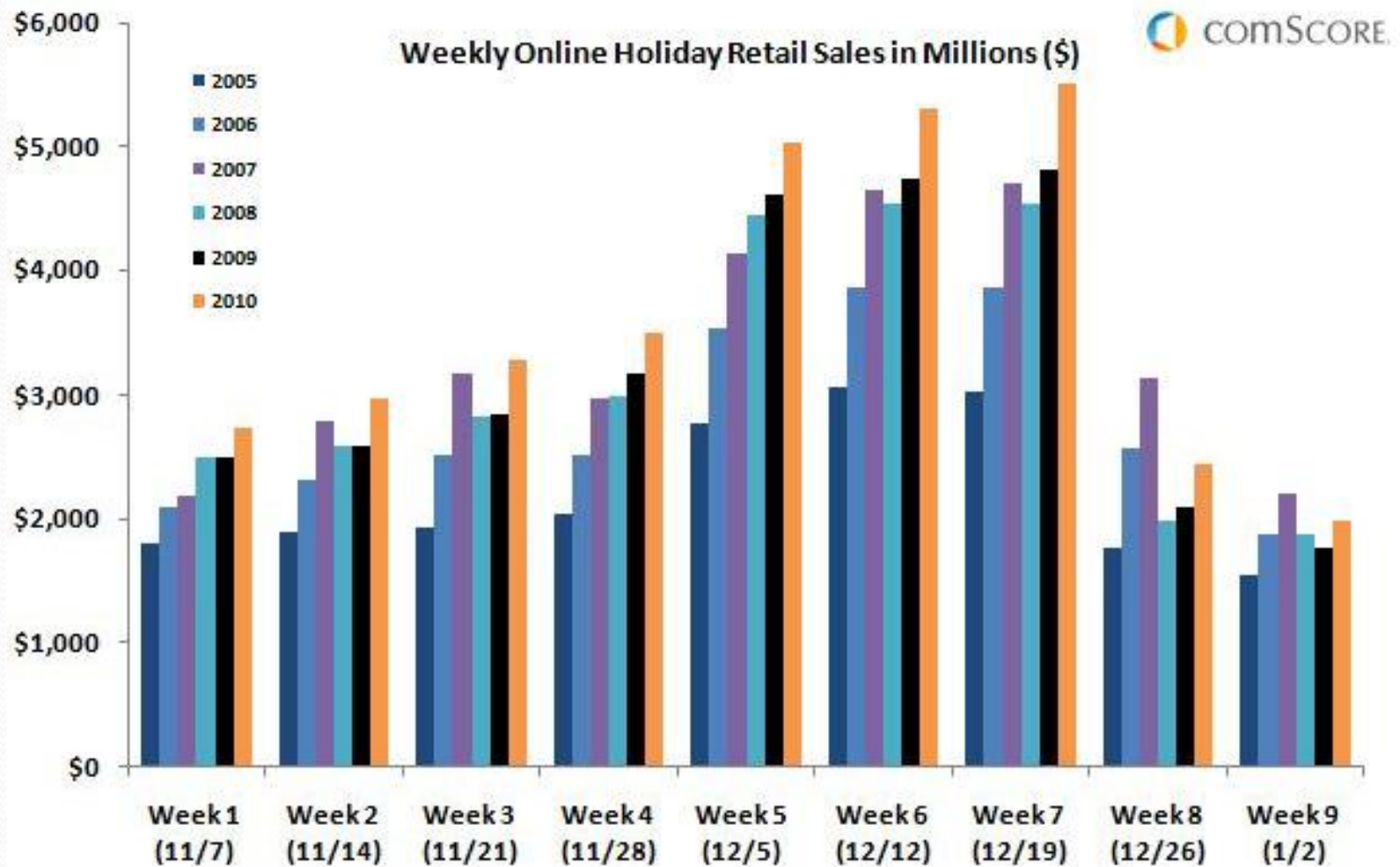
Viti 2011 – viti digjital

- Ne vitin 2011, 9 nga 10 persona ne USA, vizitonin rrjetet sociale brenda një muaji, dhe mesatarja e qëndrimit te tyre ne këto rrjete ishte dikund 7 ore ne muaj
- Me shume se 100 ml Amerikanë shikonin video online ne internet, me një rritje prej 43% ne krahasim me vitin 2010.

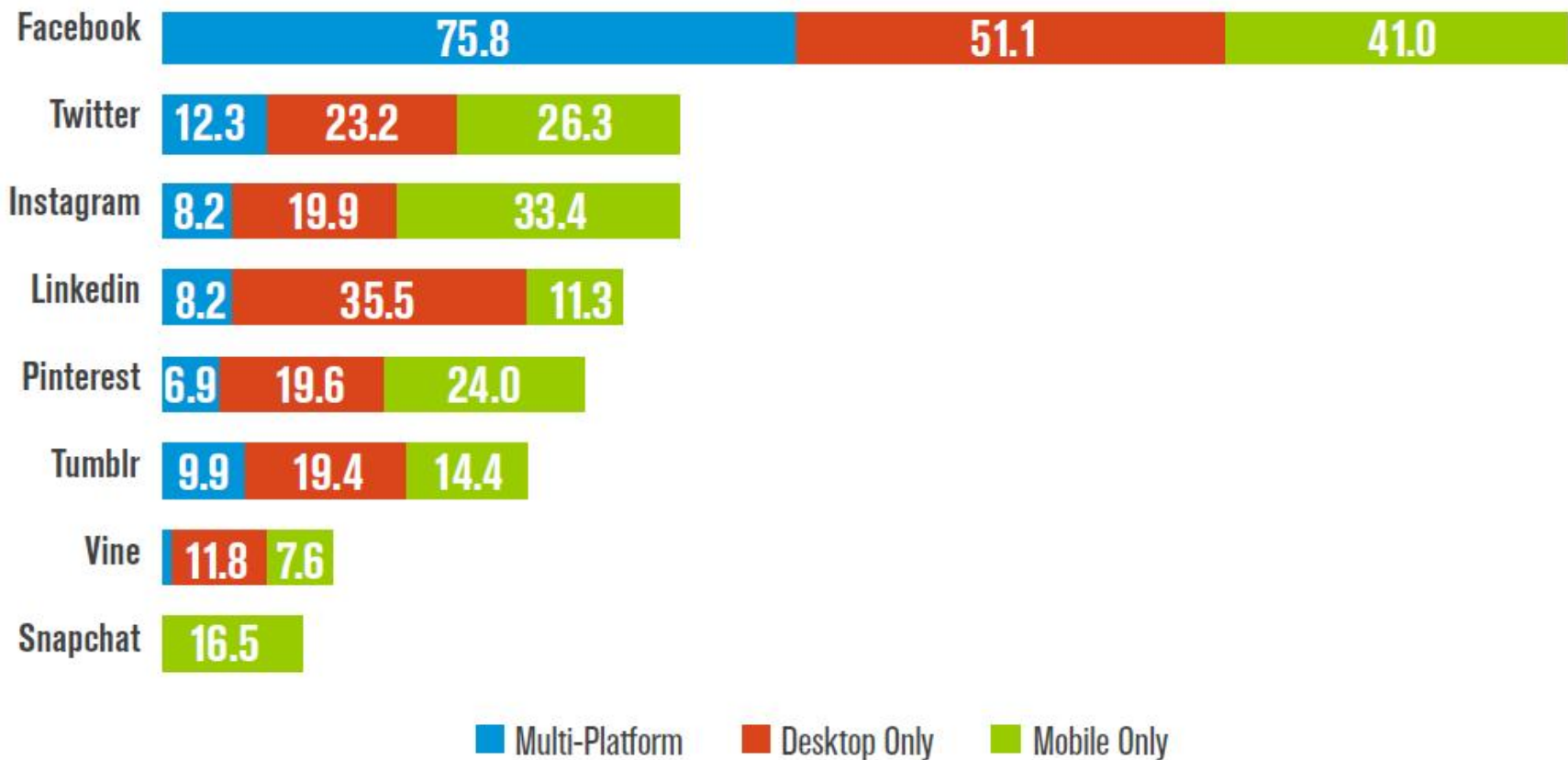
Rritja e EC: % e shitjeve te përgjithshme me pakice

EC - statistikat e shitjeve gjate vikendeve

Vizitoret ne rrjetat sociale, ne USA- 2013, moshja mbi 18

Definimi i EC nga perspektiva tjera

- **Proceset e biznesit** – zëvendësimi i proceseve fizike biznesore me informacionin
- **Arsimimi** – EC është një mundësi e shkëlqyer për trajnimet online dhe mësim nga largësia.
- **Bashkëpunime** – EC paraqet vend takim për bashkëpunime ndërmjet organizatave të ndryshme.
- **Komuniteti** – Vendtakimi i komunitetit (shoqërisë) për takime online, komunikime dhe bashkëpunime në sfera të ndryshme (Facebook, Myspace, Twitter ...)

Tregjet elektronike

- Tregu është një rrjet ndërveprimesh dhe relacionesh ku shkëmbehen informatat, produktet, shërbimet dhe pagesat.
- Tregu i përfshin të gjitha transaksionet e nevojshme.
- Tregu elektronik është vendi ku blerësit dhe shitësit “takohen” në mënyrë elektronike”
- Në tregjet elektronike, shitësit dhe blerësit negociojnë, postojnë produkte, pajtohen për porositë dhe pastaj e përfundojnë transaksionin on apo offline.

EC është fushë interdisciplinare

- Marketing
- Informatikë
- Sjellje e klientit-
psikologji
- Financa
- Ekonomiks
- Prodhim/Logjistikë
- Menaxhimi i Sistemeve
Informative
- Kontabilitet dhe auditim
- Menaxhment
- Etika biznesore

DEFINICIONET KRYESORE PER E- BUSINNESS (EB)

Definicioni per EB

- EB paraqet definim më të gjërë sesa EC
- Perfshin, jo vetëm shitjen dhe blerjen e të mirave materiale dhe shërbimeve, por edhe shërbimin ndaj klientëve, bashkëpunimin me partneret e biznesit, e-mësimi (e-learning), si dhe transaksionet elektronike në organizatë.

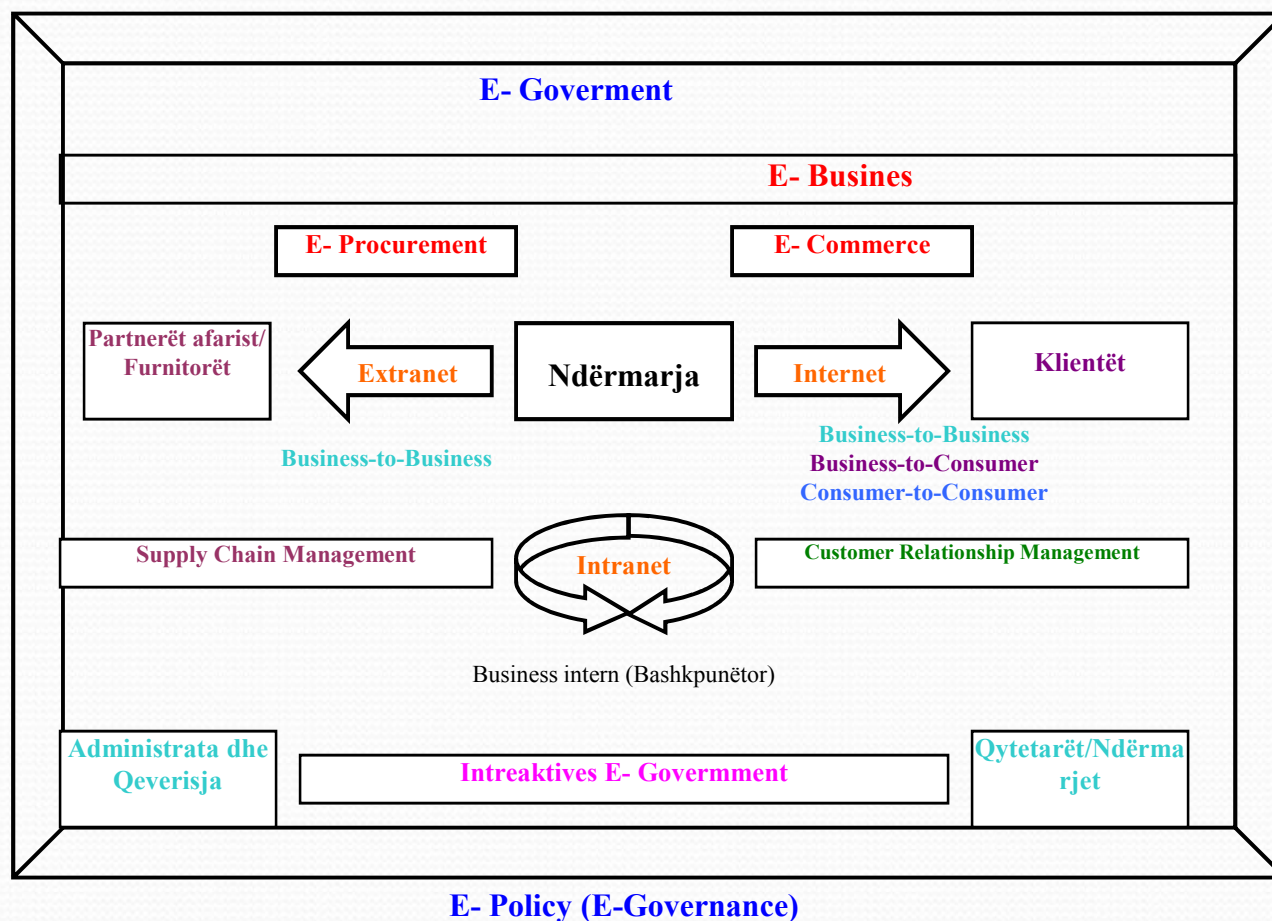

E-Business fokusohet në:

- **Lidhjet/marrëdhëniet** – këmbimi i dokumenteve afariste, komunikimi dhe transaksionet ndërmjet partnerët afarist si dhe bashkëpunëtorët
- **Integrimi** – realizimi i ndërlidhjeve (interfejseve) elektronike ndërmjet sistemeve ekzistuese (Legacy System) dhe aplikacioneve të reja të bazuara në internet, të cilat për partnerët e ndryshëm janë të arritshme-accessible
- **Kooperimi** – bashkëpunimi me partnerët.

Terminologjia e EB: Ilustrim

Benefitet nga E-Business

◆ Benefitet për Kompanitë

- Shtrija e biznesit në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar
- Ulja e kostos për krijimin, procesimin, distribuimin, ruajtjen dhe nxjerrjen e informacioneve të shkruara në letër
- Personalizimi i produkteve dhe shërbimeve – që krijon përparësi në konkurrencë

Benefitet për klientët

- Mundësi për klientët për të blerë apo për transakcione 24 orë në ditë, nga cilido vend i globit
- Oferta te shumta
- Produkte dhe shërbime më të lira
- Shpërndarje e shpejtë e produkteve apo shërbimeve (sidomos produkteve digjitale)
- Klientët pranojnë informata në sekonda e jo për disa ditë e javë
- Pjesmarrje në e-Ankande (e-Auctions, si psh eBay)

Benefitet për shoqërinë

- Shumë njerëz qasen nga shtëpitë e tyre, duke reduktuar udhëtimet, e kjo redukton trafikun nëpër rrugë dhe ndotjen e ajrit
- Shitja e disa produkteve/shërbimeve me çmime më të lira paraqet satisfaksion për të varfërit
- Lehtësohet shpërndarja e shërbimeve publike me kosto të ulur, rritet efektshmëria dhe rritet kualiteti i tyre

KATEGORITË E E-BUSINNESS (EB)

Kategoritë e E-Business (EB)

- **Business-to-Business (B2B)** - Marrëdhëniet afariste ndërmjet ndërmarrjeve të cilat gjinden në shkallë të ndryshme të zixhirit
- **Business-to-Consumer (B2C)** - marrëdhëniet afariste ndërmjet ndërmarrjeve dhe konsumatorëve
- **Consumer-to-Consumer (C2C)** - Marrëdhëniet afariste ndërmjet konsumatorëve
- **Government-to-Business (G2B)** - Ka të bëjë dhe aplikohet kryesisht në transaksionet nga sfera e furnizimeve publike, e posaçërisht me procedurat e tenderëve.

Kategoritë e E-Business (EB)

- **E-Procurement** - paraqet mbështetjen elektronike të procesit të furnizimit (blerjes) në një ndërmarje, nëpërmjet medimeve të reja.
- **E-Organization** - koncentrohet në mbështetjen elektronike të komunikimit intern ndërmjet bashkëpunëtorve të një ndërmarjeje me ndihmën e medimeve të reja.

E-Government (qeverisja elektronike)

- **DEFINICIONI:**

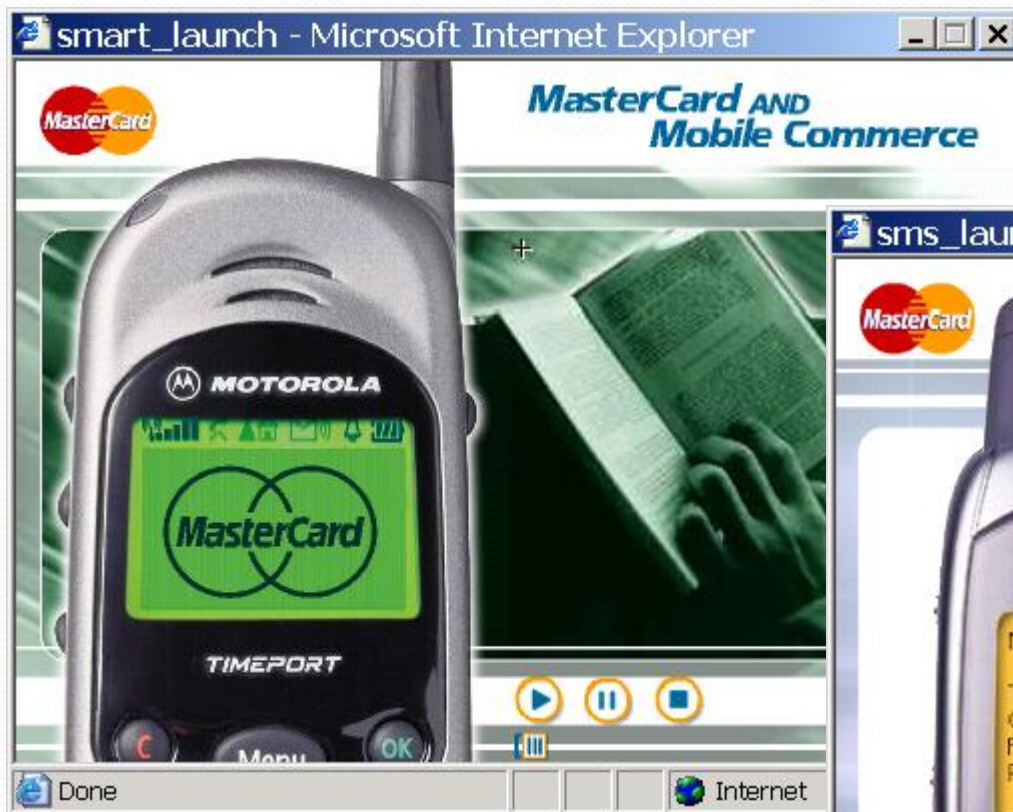
- **E-Government (E-qeverisja)**- përshkruan detyrën e shtetit, për të vendosur kushtet themelore për aplikimin efektiv të mediumeve elektronike në shoqëri, si dhe shfrytëzimin e këtyre mediumeve në procesin e furnizimeve publike, në shërbimin e ndërmarrjeve dhe të qytetarëve.

Mobile Commerce

- Cka eshte M- Commerce?
- M Commerce (MC) eshte nje term qe aplikohet tek transaksionet financiare – blerjet ose transferet elektronike – duke perdorur pajisjen mobile.
- MC jane shtuar si vecori dhe jane zhvilluar ne boten e komunikimeve mobile.

MasterCard & M-Commerce

Krijimi i nje sajti per EC

- **Registrimi i emrit te damenti (Domain Name)**
 - Kerkimi per emer te domenit
 - Cilat jane kriteret per zgjedhjen e nje emri te mire?
- **Gjetja e nje Web Host-i**
 - Zgjedhja e ISP-je te pershtatshme
- **Web zhvilluesit**
 - Punesimi i nje web dizajneri
 - Nese sajti eshte i lehte per perdorim, konsumatoret do te qendrojne me gjate dhe do te kthehen

Web Hostimi

- Eshte nje hap shume i rendesishem per EC
 - Koha e gjate e funksionimit (Good uptime)?
 - Mbeshtetje adekuate teknike ?
 - Qasje e shpejte ne Internet?
 - Stafi duhet te kete njohuri te mira per EC?
 - Kompatibilitet me ofruesit tjere E-commerce?

- **Customer Relationship Management (CRM)**

CRM paraqet qasje apo koncept menaxherial, icili kryesisht është i drejtuar kah plotsimi i nevojave te konsumatorëve/blerësve.

Qëllimi i vërtet i cili fshihet pas CRM është rritja varshmërisë së konsumatorëve për ndërmarjen dhe produktet e saja

- **Supply Chain Management (SCM)**

SCM paraqet qeverisje integrale të të gjithë zinxhirit furnizues, duke filluar nga blerja e lëndëve të para nëpërmjet përpunimit të tyre, e deri te hudhja, respektivisht reciklimi i tyre.

Definicione te rendesishme per ERP (Enterprise Resource Planning)

- Sistemi ERP paraqet nje perpjekte per te integruar te gjitha funksionet e nje kompanie ne nje sistem te vetem kompjuterik, qe mund t'u sherbeje te gjitha nevojave specifike
- **Integrimi** eshte fjala kyce per implementimin e ERP-se
- Pra, ERP paraqet softuer aplikativ qe shfrytëzohet për të koordinuar dhe menaxhuar të gjitha resurset, informatat dhe funksionet nga të dhënat e përbashkëta të memoruara
- Një sistem ERP paraqet një softuer kompleks aplikativ që ka për qëllim mbështetjen e planifikimit të resurseve të një ndërmarje

Arsyet per implementimin e ERP-se

- Integrimi i informatave financiare
- Standardizimi dhe pershpejtimi I operationeve te proceseve
- Reduktimi i inventarit
- Standardizimi I informatave te burimeve njerezore

Faleminderit!